

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tulajdona és a hazai
Tanítók Országos Bizottságának

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

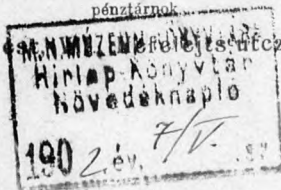
Felelős szerkesztő: **EMBER JÁNOS**,
kihez a lap szellemi részét illető küldemények küldendők
Budapest, VIII, Teleky-tér 23.

Kiadó: A NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.

Székely Károly,

pénztárnok

Budapest, N. Műzeum körútja 58.

BUDAPEST, 1902.

ELEK LIPÓT KÖNYNYOMDÁJA

VII., Kertész-utca 37.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének s az Orsz. Bizottságának hiv. közlönye.

Felelős szerkesztő: **Ember János.**

Megjelenik a lap minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre ..... 8 kor.

Fél évre ..... 4 „

Negyed évre ..... 2 „

Hirdetések díja petit soronként 20 fill.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz:

VIII., Teleky-tér 23. alá küldendők.

Tagsági díjak, előfizetések, reklamációk és hirdetések

Székelly Károly pénztárnokhoz
(VI., Nefelejts-utca 58. sz.) küldendők.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tagjai tagilletményül kapják a lapot. Tagsági s egyéb egyes ügyekben szívesen szolgál felvilágosítással CSAKY ELEK egyes. titkár, VI., Felső erdőszori fiúiskola.

A nagy szabad egyesület.

I.

A mi történt.

A nagy szabad egyesület gondolata csak a fúzió ügyének előhaladása folyamán került forgalomba. Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy csak ugy ötletszerűleg került felszínre.

Élt ez a gondolat mindazoknak a lelkében, a kik a fúzió lényegét nem abban látták, hogy egy budapesti szabadegyesülettel kevesebbünk legyen, hanem abban, hogy az egyesülés kiindulási pontja legyen egy olyan nagyszabású actionak, a mely a két egyesületből egy olyan nemcsak névleg, de tényleg is országos intézményt fejleszt ki, mely a magyar népoktatás irányító munkájában s a tanítói osztály sorsának alakulásában tényezővé váljék.

Miért nem mondtuk ki ezt mindjárt a tárgyalás megkezdése alkalmával? Azért nem mondtuk ki, mert magától értetődőnek tartottuk s mert azt gondoltuk, hogy ha majd egyesültünk, megvalósítjuk a szándékunkat.

Az első hibát mi, a Népnevelők Egyesületének ekként gondolkozó

emberei akkor követték el, midőn mindjárt a kezdet kezdetén ki nem mondtuk, hogy mit akarunk s hogyan akarjuk, a mit akarunk.

Ezt a hibát akartam én korigálni a tárgyalások folyamán akkor, a midőn a nagy szabad szervezet gondolatát felszínre hoztam s a megvalósítás módját is körvonaloztam. Okot erre a kissé kései fellépésre nekem az a körülmény szolgáltatott, hogy a tárgyalások folyamán olyan tüneteket észleltem, a melyek engemet aggodalommal töltöttek el; azt észleltem, hogy a Kaszinó emberei között vannak egyesek (és pedig befolyásos egyének), a kik az egész u. n. fúzióban csak egyet látnak: a Népinev. Egyesületének, mint versenytársnak megszűnését. A kicsinyes szempontoknak előtérbe állítása, az engedékenységek hiánya, lényegtelen dolgoknak nagy latogatása stb. voltak ezek a jelenségek.

Ezekből én azt láttam, hogy ha sarokra nem állunk, ingyen fogjuk az egyesületet feláldozni.

Miután a történetekért a felelősség legnagyobb része engemet terhelt, mert az én kezemben volt a fegyver: köteletségemnek tartottam kiállani s megmondani (habár elkésve is), mit akarunk. A Népinevelők Egyesülete december 8-iki közgyűlésén helyeselte, a mit mondtam; sorakozott a nagy szabad egyesület gondolata mellé s állást foglalt ezen intézmény kifejlesztésének általam kifejtett módja mellett is, melynek rövid foglalata az, hogy csekély tagdíj, megfelelő ellenszolgáltatás mellett lehetőleg *mindenkit* vonjunk be a mozgalomba.

Azóta e körül forog vita; ez dominál a tárgyalásokon. A küzdelem szakadatlanul folyik, (mert még mindig nem ért véget.) Maga a nagy szabad szervezet gondolata tért foglalt a köztudatban, (mert hiszen szóval mindenki helyesli); de annyira még nem mentünk, hogy megvalósítása érdekében elszánt cselekvésbe mernénk fogni.

A nagy szabad szervezet létesítésének azt a módját, a melyet megjelöltem, soha nem tapasztalt rokonszenvvel fogadta egy a fővárosi, mint a vidéki tanítószáz; de a vezetők bizalmatlankodtak, a csekély tagdíjat koczkaztatásnak tartották.

A két egyesület kebeléből kiküldött szervező-bizottság (és nem „privát“ társaság, miként közelebb tévesen mondatott), a kölcsönös kapacitáció útjára lépett. A vége „pactum“ lett. (Az én életemben az első s — remélem — az utolsó pactum lényeges dologban).

A megegyezésnek két lényeges pontja: 1) a címnek otthonra való átváltoztatása, 2) a tagdíjnak 16, illetve (1000 tagon felül) 12 koronában való megállapítása.

Ez a megegyezés képezte alapját az alapszabály tervezetnek, a melyhez mindazok a férfiak hozzájárultak, a kik a gyűjtőívet kibocsátották. Ez a megegyezés minden bizottsági tagra nézve köte-

lező volt; mert a Népnevelők Egyesülete ezen az alapon mondta ki a feloszlást.

Talán nem is történt volna meg, a mi a mult szombatn (sajnos), megtörtént, ha az igazgatóság, melynek minden tagja hozzájárult volt az alapszabálytervezetbe foglalt megegyezéshez, új tervezetet nem terjeszt az igazgató-tanács márczius 20-iki ülése elé, a melynek értelmében 16 koronáért a tagok nem kapnak lapot. Ha lap kell nekik, fizessenek külön még 4 koronát.

Erre aztán megeredt a vita árja. Mi ketten *Szabó B. László*val visszatértünk az eredeti álláspontunkra, mások (a többség) meg a 20 koronás tagdíj mellett foglaltak állást.

Egy szóval közös akarattal elrontottuk, a mit hónapokon át csináltunk.

Egyet aludva rá, arra a meggyőződésre jutottunk, hogy nem cselekedtünk helyesen. Vissza kell térnünk arra az alapra, a melyért a Népnevelők Egyesülete életét hozta áldozatul. Új feltételekről akkor, a midőn az egyik fél örökre elnémult, nem szabad beszélni.

Mi hárman: *Szabó B. László*, *Nagy László* és én e szerint cselekedtünk is. Hiba volt, (talán végzetes hiba), hogy a szervező-bizottság minden tagja nem követte a példánkat, hanem egyszerűen leszavazta önmagát; leszavazta azt, a miért a Népnevelő Egyesületével szemben kezességet vállalt. Hangsúlyozni kívánom, hogy a baj nem abban van, hogy a többség a 20 koronás tagdíj mellett szavazott, (a ki így szavazott, ám viselje a fejleményekért a felelősséget); a baj az, hogy azok segítettek győzelemre a megegyezés egyoldalú megdöntését, a kik megegyezést csináltak. *Ez* a tény az, a mely a Népnevelők Egyesületének tagjait elkészerítette s azt a megdöbbenő látványt tárta elénk, hogy a Népnevelő Egyesületének emberei a kapacitációval történt leszavazásuk után eltávoztak a gyűlésről, majd a győztesek jó része is követte a példájukat s a nagy keretnek a megszabásával az alapszabály-tervezet tárgyalásánál már csak 13—15 ember bibelődött.

Ime ez történt. A fúzió formálisan meg van, de tényleg távolabb állunk tőle, mint a mikor munkába vettük, mert a lelkek összeforrása egy gondolatban, egy törekvésben (az igazi fúzió) csak jámbor óhajlás.

A Népnevelők Egyesülete el van földelve. A kaszinó nevet változtatott. Eddig ennyi történt és több semmi.

II.

A minek meg kell történnie

A teendőkre eltérők a vélemények.

Némelyek így gondolkoznak (s ezt is jó tudni): A kaszinóból azt a nagy szabad szervezetet, a melyet akartunk, kifejlesztünk nem lehet; alkossuk meg hát ezt önállóan. Ez a gondolat nem most merül fel először. Felmerült a fuzionális tárgyalások során is. Voltak, akik azt mondták: Ne szüntessük meg a Népművelők Egyesületét, hanem belőle fejleszszük ki a nagy intézményt. A dolog könnyebben fog menni, mert ennek az egyesületnek nincsenek a szabad mozgást gátló terhes kötelezettségei. Sokan helyeselték ezt a tervet. Hogy mégis másként történt, annak igen komoly okai vannak, a melyek közül az a legfőbb, hogy a két szabad egyesület egymás halálától várta volna boldogulását. Egyik intézmény (valószínűleg a nehezebb viszonyok között levő kaszinó) elvérzett volna és pusztulása rendkívül deprimáló hatással lett volna a fővárosi tanitóságra.

Igy tehát nem maradt más hátra, mint a jövő érdekében önként áldozni fel az egyik intézményt és pedig azt, a melynek megszüntetése nem teszen kárt a tanitói reputációban.

Ezek az okok most is fennforognak. Új egyesületet alkotni nem lehet, nem szabad. Ez lenne csak méltó befejezése a — fúziónak!

Vannak olyanok is, a kik így gondolkoznak: A Kaszinó azon a szűkalapon ki nem fejlődhetik. S a stagnálás ránézve a halál, a minek bekövetkezését csak sietteti az az új teher, a melyet a Népművelők Lapjának fenntartásával magára vett. Ám ne játszuk a köztünk szokásos gyermekes kilépés-belépést; tartsunk ki az intézmény mellett, támogassuk anyagilag, a cselekvést azonban bizzuk azokra a férfiakra, a kiket a fejleményekért felelősség terhel. Ha — a mi előrelátható — bekövetkezik a csőd, akkor álljunk talpra s alkossuk meg az új, nagy szabad szervezetet.

Hát ez a felfogás sem helyes. Egy tanitói intézménynek az elvérzését, (főleg most a Népművelők Egyesületének megszünte után) tétlenül nézni nem szabad. Ebben az esetben nekünk is kijutna a felelősségből, a mely teljes súlyával azokra a férfiakra nehezedik, a kik az intézményt a szűk alapra kényszerítették, kifejlődését kérdésessé tették.

Itt csak egyetlen egy a teendő: *bele kell menni a nevet változtatott Kaszinóba és cselekedni kell teljes erővel.* A kik nem azért járultak hozzá, akár szavazatukkal, akár távollétükkel a Népművelők Egyesületének megszüntetéséhez, hogy *ne legyen Népművelők Egyesülete,* azok most már nem tehetnek egyebet, *mint hogy be mennek az Ott-*

honba s ott kiküzdik azt, a miért a nagy multu és tisztes jelenü egyesületet feloszlatták. Csak ebben az esetben nem öngyilkosság a Népinevelő Egyesületének megszűntetése.

Kérve-kérem a Népinevelők Egyesülete tagjait, ne vezettessék magukat subjektív érzelmek által. Győzzék le önmagukat és csatlakozzanak lehetőleg teljes számban. Igaz, hogy az ő szombati legyőzetésük súlyos hiba volt; de ha meggondoljuk, milyen forrásból származott e hibás cselekedet, megszűnik az idegenkedésük s annak helyét lassanként a rokonszenv fogja elfoglalni. Kétségtelen, hogy voltak egyesek, akiknek a szombati szavazásban az tetszett legjobban, hogy valahára leverhetik a régi egyesületnek, a hajdani versenytársnak, magukat kegyelemre megadott tagjait: ámde ezek nem irányították a megegyezés leszavazására irányuló actiót s nem is képezték a leszavazók többségét. A legyőzők többsége élén *Bánóval*, a két *Tanossal*, *Rákossal* minden kétséget kizárólag azért szavazta le a megegyezés egyik kandinális pontját, mert féltette az intézmény életét. Az ilyen tiszta forrásból származó cselekedet tiszteletreméltó, erkölcsi szempontból értékesebb, mint a nem hibás tett, de a melynek nem tiszta a forrása.

A Népinevelő Egyesülete tagjaihoz, mint ilyenekhez utoljára szólók. S ez az utolsó szavam ime ez: *csatlakozzunk!* Lépjünk be és cselekedjünk olyan buzgalommal, mintha a mi felfogásunk szerint történt volna minden. A mit egy csapásra meg nem tudtunk teremteni, (mert elhatározó pillanatban gyengék voltunk), küzdjük ki lépésről-lépésre.

A Kaszinó életeért aggódókat éppen azért, mert fúziót akartunk, a lelkek kibékülését, összeforrását akartuk, *legyőzni* nem akartuk, (milyen könnyű dolog lett volna nekünk 20—30 többséget összehozni a 6 frtos tagdíj mellett!); szóval őket *meggyőzni* nem birtuk. Meg kell őket nyernünk a tettek erejével.

Meg vagyok róla győződve, hogy ha mi teljes erővel be megyünk az Otthonba, rövidebb idő alatt, mint magunk is gondoljuk, nagy eredményeket érünk el minden tekintetben.

Rendezzük a rendezendő dolgokat s abba a helyzetbe hozzuk az Otthont, hogy szélesebb alapra helyezkedhetik s a nagy szabad egyesület gondolatát megvalósíthatja. Ehhez azonban *mindnyajunk áldozatrakész támogatása szükséges.*

Ember János.

Egy pár szó a jövő iskolai évre.

Nem tagadjuk, hogy ez az egy pár sor tulajdonképen a népiskolai felügyelő részére volt szánva. De mivel a felügyelő már fogamzása előtt meghalt: mondanivalónk a tanügyi osztályhoz van czímezve. Természetesen nem mint követelmény, hanem csak mint egyszerű javaslat.

Legelőször is mondanivalónk van a fővárosi elemi tanügynek egységessé tételéről. Ami alatt itt azt értjük, hogy az elemi tanítás minden iskolában és osztályban hónapról-hónapra, hétről-hétre mindenütt és mindég egy ponton mozogjon. Parallel menjen mindenütt egységes anyaggal és ebben egységes terjedelemmel és tartalommal. Tehát ne úgy, hogy az egyik tanító már márcziusban ott váglasson, ahol rendes körülmények között és rendes kimért tempóban csak májusban kellene lennie. Mert ez a féktelen vágatás a tanuló anyag időközi szeszélyes forgalma, váltakozása mellett az egyes növendékek ismeretének hiányosságára vezet. Hogy ez elkerültessek, a tanügyi osztálynak egy normál külső tanmenetet okvetlen kell teremtenie, még pedig már a jövő iskolai évre. Hogy a tanító az anyagot kénye kedve szerint ne tágíthassa, ahogy ne szűkíthesse: az anyag terjedelmére nézve is szigoru demarkacionális vonalat kell huznia.

A tankönyv használatának, mint taneszköznek a népiskolában elvből ellenségei vagyunk. Mert válaszfalat emel tanító és tanítvány közé és ezáltal a közvetlenségből tabula rasat csinál. De tisztán nevelészetű és szociális szempontból nem nélkülözhető. Mert a gyermeket szorgalomra és öntevékenységre szoktatja. Az élet szemüvegén nézve a dolgokat, ez utóbbi motivumot fontosabbnak tartjuk, mint a másikat. Azért a tankönyvek használatát továbbra is kívánatosnak véljük. De nem úgy, mint most, külön fedelek alatt, hanem az egyes osztályok tananyagát mind egybe gyűjtve és rövidre szabva, egy fascikulusban. Ez az unió mig egyrészt lehetővé tenné a könyveknek olcsóbbra való szabását és azoknak könnyebb kezelhetőségét, másrészt a mostani sokszor üres fecsegésnek is határt vetne. Az egyes osztályok tankönyveinek ezt az egyfedelűségét tehát nemcsak a helyes materiális gazdálkodás és az iskolai technika, hanem magának a tanításnak oeconomiája is határozottan megkívánja. A tanügyi osztálynak ezt a kérdést is már a jövő évre meg kell oldania. De mivel a tanítók egy része, fájdalom, még mai napig sem bír azzal a szakmabeli önállósággal, amely a maga lábán való járásra képesít, azért szükségesnek véljük, hogy az így megnyirbált anyagnak a tanító által leendő kibővítése végett minden egyes ismeretkörhöz egy jó vezérkönyv irassék, amely a tanítót a tanításban kalauzolná és egyszersmind neki vetési munkájához magtárul szolgálna. Ez is olyan nélkülözhetetlen, mint a mindennapi kenyér. A fentebbiekkel kapcsolatban áll az órarend is. Itt is kívánatos legalább irányadóul egy jól konstruált minta. Mert itt se működik az iskola mindig okszerűen. Sok helyt pl. a számtan és a mérés tan a délutáni órákban is fungál. Ellenben a rajz a délelőtti órákat tölti ki. Ez nem helyes. Mert pihent erőre gyengébb terhet, fáradt elmére ellenben súlyosabb terhet rak.

Az ügyosztály figyelmét ne kerülje ki a dolgoknak személyi oldala sem. Mert ez is orvoslást kíván. Így a többi között ne engedje meg, hogy egy bizonyos koron, mondjuk 45 éven túl levő tanítók testgyakorlatot tanítsanak. Itt ugyanis fokozott energia, mozgékonyág, éberség a verbum regens. Ez a tulajdonság pedig teljes integritásában csak a fiatal korban van meg. A testgyakorlat tanításával tehát csakis fiatalok bizassanak meg. Ezáltal a testgyakorlati órák is jobban ki lesznek használva, az esetleges balesetek is redukálhatók lesznek. A testgyakorlat pedig álljon tisztán rend- és szabadgyakorlatból. A szergyakorlat elhagyandó. Mert az iskola nem kötöttánczosok számára van berendezve.

Statutumbeli kifejezésre juttassa az ügyosztály a kor, szolgálati évek és egészségi viszonyok tekintetbevételével a tanítók által adandó heti órák számát is. Ma mindenkire kivétel nélkül kötelező a heti 26 óra. Ennyit tartozik adni mindenki, ha a nyelvét kinyújtja is. Ezt a maximális óraszámot azonban ritka tanító adja a maga teljességében. És a ritkák nem mindig a fiatal gárdabeliek. Az eféle beosztás helytelen, amennyiben a nagyobb súlyt sokszor a már részben kifáradt, tehát gyengébb szervezetre helyezi. Ez míg egyrészt személyi elkeseredést szül, másrészt éppen emiatt a tanítást is illuzóriussá teszi. E heyen tehát ha kivételezés történik, ez a kivételezés a magasabb kor javára és a fiatalabb erő terhére essék. Még pedig úgy, hogy mennél fiatalabb valaki, annál több, mennél öregebb, annál kevesebb órát adjon. Egyszóval az adandó órák száma az évek számával megfordított arányban legyen. Ez ha talán bele is ütköznék a jog, törvény és igazság annyira felkapott hármasszavába, de méltányos volna, melyből csak a tanügy huzná a busás kamatot.

Hogy az egyéni szeszély egyszer s mindenkorra korlátok közé szoríttassék, azért az iskola beleletével összetűgő minden felmerülhető ugynevezett „eset” ki kell venni az igazgatók autokratikus hatalma alól és azt teljes felelősség terhe mellett a kebelbeli tantestület autonómikus körébe kell utalni. A tantestület már csak azért is, mert személyi tagoltsága mellett kevésbé van alávetve az alanyiaságnak, a dolgok helyes megoldását jobban és hatályosabban biztosíthatná, mint az egy pontra szorított és a szenvedelmeknek jobban kitétt egyéni ítélet.

A krumpli roppant szívós növény. De ha a pince egyik zugából a másikba minduntalan ide-oda dobálják, a sok ütődéstől végre az is elrothad. Így van ez az emberrel, tehát a tanítóval is. Ha minden semmiségért máshová helyezik, akkor végre ő maga fogmagának suggerálni, ha különben nincs is úgy, hogy valóságos notorius szemétember. Mire lassacskán esik, végre amint már nem egyszer történt, egészen leesik. Azért a labdarendszernek egyszer már vége kell vetni. Ez a tanítótétel autonómikus működése mellett az hiszszük teljesen meg is valósulhatna.

Minden egyes momentumra ki nem terjeszkedhetünk. Azonban mint első klasszisu dolgot az iskolák építési módját még sem hagyhatjuk figyelmen kívül. Vonatkozik pedig észrevételünk azoknak részint méreteire, részint beosztásaira, részint nemzeti jellegére. Elemi

iskoláink ugyanis mind félelmetes monstruozitások. Ez a kolosszus rendszer nem vág össze sem az elemi iskoláztatás jellegével, sem pedig a gyermekek kisszerű konstrukciójával. Azért az iskolákat ezután kisebb arányokban kell építeni. Beosztásuk pedig olyan legyen, hogy a tanítás zavartalanságát feltétlenül biztosítsák. Tehát a termek ablakai ne az utcára, hanem ellenkezőleg tágas udvarra nézzenek. Az egész épületnek pedig nemzeti karaktere legyen. Arkhitektonikus részénél tehát magyar vonalak, ornamentikájánál pedig szintén magyar motívumok használtassanak, hogy az iskolaépületek a főváros külföldi kaptafára készült háztömegéből mintegy kitörvén, már külsejökkel elárulják, hogy bennök a nemzeti muzsa lakozik.

Ezeket mi csekély kivétellel már többször elmondottuk. De jónak láttuk, még pedig jó eleve a dolgokat megismételni, mert azok az utolsó tétel kivételével már a jövő iskolai év előtt sürgős megoldásra várnak. És főleg azért mondtuk el Dr. Bárczynak, mert úgy látjuk, hogy benne meg van a jóakarát is, a czélszerű ujitásra való hajlam is.

Szabó Kálmán.

A székesfővárosi tanítók nyugdíjügye.

A Budapesti Tanítótestület f. hó 23-iki igazgató-tanácsi gyűlésének napirendjén az egyik pont ez volt:

„II. A székesfővárcsi nyugdíj-szabályzat revíziója. Előmunkálatok. Előadó: Hajós Mihály.“

Örömmel láttam, hogy ez a kérdés napirendre kerül. Mert a székesfővárosi tanítók a nyugdíj tekintetében sokkal kedvezőtlenebb helyzetben vannak, mint az országos tanítói nyugdíj-intézet kötelekébe tartozó kartársak. Különösen mostoha a mi „Nyugdíjszabályzat“-unk az özvegyekkel és árvákkal szemben. Egy példa ezt elegendőképpen meg fogja viiágosítani. Ha p. o. egy fővárosi tanító, akinek elsőfokú fizetése van, 10—20 évi szolgálat után özvegy és három kiskorú gyermek hátrahagyásával meghal, akkor a hátramaradt család összesen évi 1020 koronát kap „özvegyi ellátás“ és „neveltetési pótlék“ czimén; ugyanez a család, ha a családfő az orsz. tan. nyugdíjintézet tagja lett volna, összesen 1650 koronát kapna. Ha a családfő elsőfokú polgári iskolai tanító lett volna, akkor az arány így állna: 1260 K. — 2250 K.

Igy állván a dolog, igen természetes, ha a fővárosi tanítóság az ország többi tanítóival egyenlő elbánásban szeretne részesülni a nyugdíj tekintetében. És ezért örömmel üdvözöltük a Bp. T. elnökségének kezdesét és nagy érdeklődéssel vártuk, hogy a kijelölt előadó milyen módon akarná a nagy munkát megkezdeni.

Nem habozom kijelenteni, hogy örömünk korai volt és hogy várakozásunkban csalódtunk. Csalódást okozott már az a körülmény is, hogy az igazgató-tanács ezt a nagyfontosságú és sürgős elintézését kívánó kérdést érdemben nem is tárgyalta, hanem a körökhöz utasította, vagyis bizonytalan időre félretolta az útból. Ha az elnökség más

fontos kérdésekben is így fog eljárni, akkor könnyen az a gyanu támadhat a kartársakban, hogy az elnökség csak azért veszi elő a fontos kérdéseket „ut aliquid fecisse videtur“.

Ez a kérdés elodázást nem tűrő, *sürgős* kérdés. Az *előadótól* tehát új eszméket várunk, az elnökségtől *irányítást*, az igazgatótanácstól gyors és határozott *cselekvést*; nem pedig a körökhöz való utalást.

Az előadó nem adott új eszmét. Mert az nem új, hogy az orsz. nyugdíj-törvényben benne lesz az a paragrafus, amely az autonom nyugdíj-intézetet fentartó iskolaföntartóktól megköveteli, hogy tanítóknak adják meg mindazokat a kedvezményeket, melyeket a tanítóknak az orsz. nyugdíj-törvény biztosít. Ez benne van t. i. már *tíz év óta* a most érvényben levő nyugdíj-törvényben is és ime, mind máig nem vették hasznát sem a budapesti tanítók, sem más tanítók, akik autonom nyugdíj-intézetekbe tartoznak. Ennek a rendelkezésnek ezután sem lesz foganatja. De lenne foganatja, ha még hozzátennék ezt:

„ . . . ha pedig a magánnyugdíj-intézetek a kötelekükbe tartozó tanítóknak ezeket a kedvezményeket egy év letelte után nem adják meg, akkor az érdekelt tanítók átléphetnek az orsz. tanítói nyugdíj-intézetbe, az általuk már befizetett járulékokat pedig (és ezek kamatos-kamatait), valamint a fejenként és évenként 24 koronát kitevő föntartói járulékot (szintén kamatos-kamataival együtt), az iskolaföntartó köteles az orsz. tanítói nyugdíj-intézetnek beszolgáltatni“.

E nélkül az Orsz. Bizottság kívánta paragrafus semmit sem ér, mert a népoktatásra és annak munkásaira vonatkozó törvényeket a hatóságok rendszerint csak úgy tartják meg, ha akarják; tehát meg kell adni a tanítóknak az ahhoz való jogot, hogy a törvény meg nem tartásából eredő káros következmények alól magukat kivonják.

Nem csak a budapesti tanítóknak van erre szükségük, hanem mindazoknak a kartársainknak, akik magánnyugdíj-intézetekbe tartoznak. A Budapesti Tanítótestületnek kellett volna a kezdést megragadni, a *többi érdekelt tanító-testületeket* a csatlakozásra fölszólítani és mindent megtenni arra nézve, hogy a pótlás, melyet ajánlok, a nemsokára tárgyalandó nyugdíjtörvénybe fölvétessék. De még most sem késő, még most is meg lehet tenni. Meg is kell tenni, mert csak ez vezet célhoz. nem pedig a körökben való tanulmányozás.

Az orsz. tanítói nyugdíj-intézet a tanítókkal sokkal humanusabban bánik, mint a fővárosi nyugdíj-szabályzat. Az új nyugdíj-törvény minden bizonnyal még újabb kedvezményeket fog a tanítóknak biztosítani. Ezeket a kedvezményeket a székesfőváros a mai viszonyok közt nem fogja megadni, ha még oly szép memorandumban kérjük is, mert újabb anyagi terhet — ha nem muszáj — a székesfőváros nem vállal.

Ha azonban a törvény nekünk módot nyújt arra, hogy összes szerzett jogaink megőrzésével — átléphessünk az orsz. tan. nyugdíj-intézetbe, akkor jogos kívánságaink teljesülhetnek a főváros anyagi megterhelése nélkül is. Mert két eset lehetséges: vagy elvállalhatja és el is vállalja a székesfőváros azokat a terheket, melyeket a nyugdíj-szabályzat javítása okozna, vagy nem. Ha igen, akkor kívánságaink teljesülnek és mi nyugodtan várhatjuk be a gyámoltalan aggkort, vagy

a könyörületet nem ismerő halált. Ha nem, akkor átlépünk az orsz. tan. nyugdíj-intézetbe és akkor megint rendben van minden.

En azt hiszem, hogy a főváros most nem vállalhat el új terheket. A nyugdíjjavítást csak úgy adhatná meg, ha erre a célra az államtól támogatást kapna, úgy mint az orsz. nyugdíj-intézet; ez azonban nehézségekbe ütköznék már azért is, mert a főváros nyugdíj-intézete nem csupán tanítói intézmény. Ellenben, ha a székesfőváros átadná tanítóit az orsz. tan. nyugdíj-intézetnek és fizetné értük fejé-
ként az évi 24 koronányi járulékot, ezzel egy nagy gondtól és teher-
től szabadulna meg.

Mink tehát már csak azért is sürgethetjük, hogy a nyugdíj tekintetében az ország többi tanítóival egyenlő elbánásban részesüljünk, mert ezt elérhetjük a főváros anyagi megterhelése nélkül is, sőt még úgy is, hogy ez által anyagi teherrel szabadítjuk meg a fővárost, mint iskolafőntartót.

Ezeket pedig nem azért mondtam el, hogy hibát keressek a Bp. Tanítótanárság elnökségének eljárásában, hanem azért, mert az ügy érdekében szükségesnek tartottam elmondani és mivel az igazgató-
tanácsban ehhez a kérdéshez nem lehetett hozzászólni. Ha ott szól-
hattam volna, talán nyomban meggyőződhetett volna valaki álláspon-
tom helytelenségéről, vagy pedig azonnal meg lehetett volna a munkát
kezdeni abban az irányban, melyet én — sokadmagammal —
helyesnek vélek.

S.

„Magyar Tanítók Otthona“.

A »Magyar Tanítók Kaszinója« sines többé. Folyó hó 23-án tartott közgyűlésén felcserelelte a nevét s megújította a szervezetét.

A közgyűlés iránt elég élénk érdeklődés mutatkozott, amely azonban korán-
sem volt olyan nagy, a minőt az alkalom jelentősége megkívánt volna. Összesen
76 tag volt jelen (köztük többen 8 frtos tagok).

Az elnöki tisztet *Bánó József* int. igazgató viselte. Egyetlen tárgy az alap-
szabályok revisiója, melynek előadója *Rákos István* titkár. Szépen fogalmazott, len-
dülettel beszéddel vezeti be a vitát. Kiemeli a fuzió jelentőségét s állást foglal az
eddig 20 koronás tagdíj fenntartása mellett.

Nagyobb vitát csak a tagsági díj kérdése keltett. A gyűlésnek ezzel a kiemel-
kedő mozzanatával első cikkünkben foglalkozunk.

Elsőnek *Magdiés Károly* szólott a dologhoz. Sikra szállott a 16, illetve a
12 koronás tagdíj mellett. Kifejtette, hogy a »Népnevelők Egyesülete« megszűnése
feltételül kötötte ki az alacsony tagdíjat, a mihez a kaszinó vezető emberei is hozzá-
járultak. Ehhez mint az egyesülés legfontosabb feltételéhez annyival is inkább ragasz-
kodni kell, mert a »Népnevelők Egyesülete« mindaddig, a míg a feloszlási határozatot
a miniszter helyben nem hagyja, jogilag él s csak a tagok akaratától függ, hogy tény-
leg is talpra álljon.

Szabó B. László a legnehezebb dolgot cselekszi, önmagát tagadja meg és
győzi le, midőn a 12 koronás tagdíj helyett a szervező-bizottság által megállapított
16, illetve 12 koronás tagdíj elfogadását javasolja. Meg van ugyan róla győződve

hogy az ő álláspontja a helyes; de mert a szervező-bizottság által megállapított tagdíj az egyezkedés feltételei között a legjelentékenyebb, attól most már az utolsó pillanatban eltérni nem szabad.

Székely János azt fejtegeti, hogy 16 koronás tagdíjjal az intézmény megélni nem tud. Különbözik a 20 koronás tagdíj is olcsó, mert a tag lapot is kap érte holott a multban nem kapott és mégis megfizette a 20 koronát.

Ember János szintén magát tagadja meg, midőn nem a 12 koronás tagsági díj, hanem a 16 koronás mellett emel szót. Ez a tagsági díj megegyezés eredménye. Erre a megegyezésre ráállt a »Népn. Egyesülete« és megszűnt. Az életét adta az alacsony tagdíjért. Ettől tehát eltérni nem szabad. Arról lehet vitatkozni, vajjon mi helyesebb, de az már minden vitán felül áll, hogy a miért az egyik egyezkedő fél teljes jóhiszeműséggel és bizalommal az életét adta, azt tiszteletben kell tartani, mert az szent dolog, még ha egy gyufaszál volna is az.

Tanos Imre nem látja itt helyén annak emlegetését, ki hoz a fuzió ügyének nagyobb áldozatot, mert az áldozathozatal kölcsönös. A kaszinó fogja viselni az egyesület nagyobb anyagi terhet. Ami szintén nagy áldozat. Meg is teszi szívesen; ámde abba a helyzetbe kell hozni az intézményt, hogy a vállalt anyagi kötelezettségeknek eleget tehessen. S miután az a meggyőződése, hogy erre az Otthon csak a régi tagdíj mellett lesz képes, a tagsági díjnak az igazgató-tanács javaslata értelmében 20 koronában való megszabását tartja szükségesnek.

Nagy László ugyanazon kezd, a min *Szabó B. László*. Ő is önmagát győzi meg, midőn a szervező-bizottság által megállapított 16 koronás tagdíj mellett foglal állást, noha 20 koronát tartana szükségesnek. Állásfoglalásának oka, hogy a közös megállapodás volt a kiinduló pont, annak szerződési jellege van; azt tehát tiszteletben kell tartani.

Brantner Albin szám adatokkal igyekszik kimutatni, hogy a 16 korona tagdíjjal megélni nem lehet, hogy a nagyobb egyesület fokozatosan nagyobb teherrel jár; azért a 20 koronás tagsági díj elfogadását javasolja.

Ez után megtörtént a szavazás. És pedig névszerint. A 16 koronás tagsági díj mellett szavaztak 36-an, a 20 koronás mellett 40-en. Tehát az Otthon díja főv. tanítóknak további intézkedésig 20 korona lesz.

A gyűlés további folyamán csekély érdeklődés mellett letárgyaltattott az alapszabályoknak hátralevő része.

A Budapesti Tanítótestület igazgató-tanácsának első gyűlése.

„25 év óta nem volt ilyen szép gyűlése a „Testület“-nek — mondotta az elnöklő *Trájtler Károlynak*, az ilyen dolgokban nagyigényű egyik emberünk. S igaza van. Az igazgató-tanács tagjai a már megkezdődött szünet daczára, majdnem teljes számmal részt vettek a gyűlésen. Az aktuális kérdések legfontosabbjait tűzte ki tárgyalásra az elnökség és a vitatkozások magas színvonala kielégíthette még azokat is, akik egy hivatalos testület munkálkodásának meddőségét a multa történő hivatkozással oly gyakran hangoztatják.

De meggyőződhet a szabad egyesület kizárólagos hiveit az elnök bevezető beszéde is. Mindakét egyesület munkálkodásának kereteit jelölte meg abban és az együttes tevékenység áldásos eredményeire

mutatott rá. Határsértéstől nem fél, egyik sem lesz a másíknak kerékkötője és az egyesült erővel történő foglaláson biztosan veti majd meg lábát a tanítóság.

Ilyen értelemben szólalt föl *Szabó Buzáth* László és azt az indítványát, hogy a *Magyar Tanítók Otthonát* megalakulása alkalmából átiratban üdvözljék, készséggel tette a magáévá az igazgatótanács.

A folyó ügyek elintézése került sorra. *Hajós* Mihály titkár a körök megalakulását és az elnökségnek azt az intézkedését jelenti be jóváhagyás céljából, hogy az igazgató-tanácsban a megüresedett helyekre 10 új tagot hívtak be. Az ellenzék kimaradt volt két főembere, *Minke* Béla és *Somogyi* Béla is köztük vannak. Meggyőződésem, hogy csak a választás ütött rést az egységen és a közös munka megint egyesíteni fogja az egy ügyet szolgálókat.

A pénztár jelenlegi állapotát *Diószeghy* Béla ismertette. Az egyesület tényleges vagyona 2586 K. 19 f.

Elszomorító volt a könyvtárnoknak, *Gyuris* Géának a jelentése. 29 év alatt csak 200 kötetecskét gyűjtött a testület. A legnagyobb része alig menthető meg a végpusztulástól. A legközelebbi gyűlések valamelyikére helyezi kilátásba azon módzatok ismertetését, a melyekkel a könyvtár gyarapítását az évi költségvetés keretén belül elérhetőnek véli. Helyiségül egyelőre a *Kazinczy-utca*-i iskola egyik terme marad. Ha tudományos kutatás céljából forrásmunkák megszerzése válnék szükségessé, azokat azonnal megvásárolja és készséggel bocsájta az érdeklődők rendelkezésére.

Hozzájárult az igazgató-tanács az elnökség következő előterjesztéseivel: a földrajzi tételre beérkezett 2 pályamunkát — az I. ker. 3 órán történő módszeres tárgyalása — az I. kerületi körnek adják ki bírálatra. A májusi gyűlés fog azután határozni a 100 K. díj odaítélésére vonatkozólag.

Az Eötvös-alap ösztöndíjait: *Heves* Jenő és *Marx* Henrik nyerték el.

A testület hivatalos lapja: a *Népnevelők Lapja* lesz.

A tagsági díjakra vonatkozólag heves vita indult meg az elnöknek azon bejelentése kapcsán, hogy látva, miszerint a tanítóság egy része a tagdíjak megfizetését elvi szempontból megtagadja, a Tanácshoz előterjesztést intézett, a melyben az eddigi 600 k. subventiót 2500 koronára kéri felemelni.

Dr. *Verédy* Károly, *Tanos* Imre, *Ember* János és *Bardócz* Pál az alapszabályokra hivatkozván a tagsági díjak megfizetését, *Bánó* József és *Tanos* Sándor az alapszabályok erre vonatkozó intézkedéseinek módosítását hozzák javaslatba. Mindannyian elfogadják azután az elnök azon propositióját, hogy a beadványra megérkező válaszig minden intézkedés függőben tartassék.

Az ülés voltaképeni tárgyára: a *szakoktatás kérdésére* tértek aztán át. *Révhegyi* Iván volt az egyik előadó. Feltétlen híve a megosztott tanításnak. A vezetése alatt álló Erdőtelki iskolában 3 szakosztály van. Az eddigi tapasztalat nem kényszeríté még véleményének megváltoztatására. Egy tanítótestületben a munka egyenlő megosztását

csak így lehet elérni, egy osztályban gondolatfejlesztő hatást a gyermekekre csak ezzel a tanítással lehet gyakorolni. *Bardócz* Pál, a másik előadó 15 tételben bizonyítja be a szakoktatás helytelenségét. Kiterjeszkedik az ellentábor minden eddig elhangzott érvére. Utal arra, hogy a népiskola V. és VI. oszt. növendékeit azok a gyermekek alkotják, akik anyagi, erkölcsi vagy szellemi okokból maradnak távol a középiskolától. Ezeket tehát első sorban nevelni kell. A szaktanító sőt az osztályfőnök is osztálytanító. Egy 50—60 gyermekből álló osztály tehát lelkiismeretes gondozás és felügyelet nélkül marad nemcsak az óráközökben, hanem az egész iskolai éven át.

A megosztott tanítás megbontja a tárgyak közötti összhangot. Az órarendben a véletlen lesz az egyik főfaktor. A fegyelmelés ingadozó. Lelkiismeretes tanító egyformán szereti és tudja a tárgyakat, nincsen tehát szüksége arra, hogy a szaktanítás őt a tárgyak belemélyedésébe kényszerítse.

A tételeket a vitakozás megindítása céljából kiadják a köröknek. Hozzáfüggesztek még, hogy a mennyiben a *Bardócz*-féle javaslatot fogadnák el, mondják ki, hogy a segédtanítói intézmény megszüntetendő. E helyett alkalmazzanak az igazgató mellé egy évi praxisra „gyakorló tanítót”. Kapjon ez évi segélydíjat, mely legalább egyenlő legyen a segédtanítók jelenlegi fizetésével. Az igazgatók heti 8—10 órára köteleztessenek. Osztályaikban se lehessen szaktanítás. A fennmaradt órákat a gyakorló tanító lássa el; a helyettesítéseket úgy ez, mint az igazgató töltsék be. Ennek elfogadása által feleslegessé válik a fővárosi tanítóképezde létesítése is.

Hajós Mihály követelte aztán a jelenleg érvényben lévő nyugdíj-szabályzat revisióját. Párhuzamba állítja az országos nyugdíjalapot a fővárossal és rámutat azokra a különbségekre, a melyekkel amannál a tagok előnyben vannak. Az orsz. 40% juttat, a fővárosi 30. A fővárosi nem ismeri a temetési járulékot. Az özvegyi ellátás is rosszabb, az 25 évig, emez 35 évi szolgálati időt kíván. A megbízotti évek is számitassanak be és alapul a teljes fizetés, a pótlékok és a féllakbér szolgáljon. — A kérdés kiadatott a köröknek megvitatás végett.

Az elnök egy nagy horderájú kijelentést tett ezután. A tagok körében felmerülő és gyors cselekvést követelő érdekek kielégíthetése céljából úgy óhajt eljárni, hogy a körök munkálkodásától függetlenül egy-egy alelnök vezetésevel alosztályok alkottassanak, a melyekben a különböző érdekcsoportok a kebelökben esetlegesen felmerülő kérdéseket tárgyalják. Így a megbízottak és óradíjasok *Móra* István, a nótanítók *Darogsághy* Dénesné, az osztálytanítók *Szabó Bugáth* László és az ipariskolákban működő tanítók *Moussong* Géza vezetése mellett tanácskoznának. Az új és rokonszenves eszme nagy elismerésre talált. S ha *Móra* István a pénzügyi bizottságnak az új állások szervezését elejtő határozatának könyörtelenségét óhajtja deklaráltatni, csak hívja össze sürgősen a reá bizott érdekcsoport nagy tömegét.

A pénzügyi bizottságnak paedagogiai téren nyilvánított szűkkebbiűségére erőteljesen mutatott rá *Száva* János, midőn az általános tandíjmentesség érdekében és a tandíjak megszorítása ellen szállt sikra. Arra a konkluzióra jut, hogy az általános tankötelezettséget az a kor-

szellem mondatta ki, mely felismerte, hogy a nyomor s a belőle eredő bajok egyik kuforrása: a műveletlenség. A tankötelezettségnek logikai consequentiája az elemi iskolai tandíjmentesség.

A tisztán ideálokért küzdő tanítósnak állást kell foglalnia az ellenkező irányzattal szemben. Erre nézve indítványt terjeszt be.

Somogyi Béla minden gátat le akar romboltatni, mely az anélkül is nagyszámú iskolakerülőket szaporítaná. A beiratási díjat is, meg az ezen alkalommal szükséges formai kellékek megszerzését is fölöslegesnek tartja. A tanítósnak tekintélyének megóvása érdekében emeli fel szavát az ellen, hogy a tanítótestületeket administratív szerepkörre szorítsák és hogy a szülők anyagi helyzetének mineműségéről ők tegyenek jelentést az előjáróságoknak. Támogatja a *Száva* János indítványát.

Tanos Imre az indítványok mellőzése mellett szólal fel és a megszorítást veszi védelmébe. Nem érinti az a becsületest és szegényt, akit pedig hazafiúi kötelességének teljesítésére terelnek, az erre bőségesen rászolgált.

Dr. *Verédy Károly* a *Száva* indítványát pártolta. Ő is egyformán és vám nélkül kívánja a tudást mindenkinek juttatni. Formák ne akadályozzák a szülőket gyermekeik taníttatásában. — Erre aztán az igazgató-tanács *Száva* János indítványát egyhangulag magáévá tette.

Romhányi Sándor felszólalásával, melyben arra kérte az elnökséget, hogy a kedvezményes vasuti jegyek érdekében tegye meg a megfelelő lépéseket az új keresk. miniszternél, véget ért a gyűlés.

Kivétel nélkül mindenki azzal a meggyőződéssel távozatott, hogy az új szervezéssel új életre is kelt a Budapesti Tanítótestület.

Kemény Simon.

Irodalom.

Az írásbeli dolgozatok psychológiája. Irta: Dr. *Weszeley Ödön*. Budapest, Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) es. és k. udv. könyvkereskedése. 1902. Ára 80 fillér.

Érdekes minden ízében, tanulságos minden sorában és kiválóan élvezetes az a 35 oldalra terjedő füzet, melylyel *Weszeley* hazai tanügyi irodalmunkat gazdagította. Őszintén örülünk, hogy akad komoly írónk, a ki megmutatja, miképen segíthetünk a megoldás útjára egy különben nagyon egyszerűnek, mondhatjuk köznapinak tetsző kérdést, mely gondolkozással, alapos tanulmányok alapján.

A mű 3 fejezetben foglalkozik tárgyával: I. Az írásbeli dolgozatok paedagogiai értéke. II. A helyesírás megtanulása. III. A fogalmazás tanítása. Függelékben kísérleteket mutat be, aztán a tárgyra vonatkozó irodalmat.

Az I. fejezetben vizsgálja a szerző, vajjon „az írásbeli dolgozatoknak valóban olyan nagy értéke van-e, a minőt annak általánosan tulajdonítanak?” és azon eredményre jut, hogy: „Elsősorban az a psychologiai munka fontos, a melyet a tanuló végez, mikor az írásbeli dolgozatot megírja. Ennek a munkának a minőségétől függ, vajjon

mennyire járul hozzá azon készség megszerzéséhez, a melyet a nyelvi tanítás egyik céljául tekintünk. Három sor leírása, ha az bizonyos pszichológiai munkával járt, bizonyos esetben instructivabb lehet ugyanannyi lapnál, melyet a tanuló úgy irt le, hogy mellette szellemi tevékenysége igénybe alig vétetett.“ Van-e tanár, tanító, aki erre azt mondhatná: Nem úgy áll a dolog?

A II. fejezetben a helyesírás megtanulásának módját kutatja. Ezen fejezetben a szerzőnek kimerítő tárgyismeretét látjuk. A mit ez érdemben német, francia, angol szaktudósok akár régen, akár újabb időben mondottak, mindazokról beszámol a szerző, hogy aztán meggyőző erővel állapítsa meg a következtetéseit. Négyféle fokozatot állít össze a helyesírás begyakorlására: I. Olvasás. II. Másolás. III. Tollbamondás. IV. Emlékezetből való iratás. Minden fokozaton nemcsak hogy a részletes menetet megírja, de azt lélektani és logikai igazságokkal meg is okolja.

Nagyon érdekes és tanulságos ez a II. fejezet, de az egész műnek mégis a III. fejezet: *A fogalmazás tanítása* a legszebb és legértékesebb alkotása. Pedig egy pár szóba foglalható össze mindaz, amit a szerző a fogalmazás tanítására ajánlatosnak tart: *Kifejezések szerzése, kapcsolatok létesítése.*

A függelékben bemutatja *Lay*, *Haggenmüller* és *Fuchs* németországi tanárok és tudósok kísérleteit, végre pedig azokat, miket a szerző maga részint a reáliskolában, részint a Ranolder-intézet elemi leányiskolájában végzett. Mondhatjuk, hogy a szerző kísérletei érdekesebbek és tanulságosabbak, mint a külföldi tudósokéi.

Csak egy dologban nem értek egyet a tudós szerzővel, abban ugyanis, hogy azt mondja: „A fejlődés, a kiválás elmélete szerint az idegrendszer jobb dispositója örökölhető, ha az előre ment nemzedék egész sorozata már jeles stilszta volt, mert idegrendszerükben az associatio utak már ki voltak mélyítve. Innen magyarázom a francziák jeles stilusát s nem csupán a tanítás intensivebb voltából“. (24. old.) A francziák jeles stilusa nem az erre való dispositiójukból, sem a tanítás intensivebb voltából magyarázható egyedül, itt — szerintem — a *nyelv* a legfőbb tényező. Nincs nyelv, mely a stilizálásra alkalmasabb volna, mint a francia. Éppen azért szerettem volna, ha a szerző ott, ahol idézettel igazolja, hogy a német nyelvben „a *gondolatfolyamatok megbontják és tönkreteszik a pszichikai processusokat*“, (25 old.) egy francia műből való idézettel az ellenkezőt bizonyította volna a francia stílusra nézve.

Ha valaki igazán érdeklődik ezen minden iskolafajtában egyaránt fontos tárgy iránt, melyet szóbanforgó művünk a legnagyobb alapossggal, világos, tiszta nyelvezettel megvilágít, lehetetlen, hogy elolvasása után ezt ne mondja: „No, ez bizony érdemes volt a figyelmes átolvasásra.“

Mi Dr. Weszely Ödöntől még ezen mű alapján: *Fogalmazástant* és még sok sok újabb művet várunk.

Schön József.

VEGYESEK.

— **Lapunk** köv. száma már az Otthon kiadásában jelenik meg s megkapja az Otthon minden tagja. A Népn. Egyesületének volt tagjai a jövő számot már csak abban az esetben kapják, ha az Otthoba belépnek, vagy előfizetőkül jelentkeznek. Kiadóhivatal: VIII., József-körút 8. sz.

— **Halálozás.** *Tisza* Kálmán, a nagy politikus, hosszú pályafutása után 72 éves korában megtért őseihez. Az ő életének a magyar történelem legujabb eseményei (tehát a népoktatás terén történtek is) szoros kapcsolatban vannak. — Mostanában halt meg *Tankó* János tanár és író, a független karakterű emberek javából való volt. — A napokban tért örök nyugalomra *Tolnay* Lajos a kiváló tehetségtű író és tanár. A társadalom bűneit jól ismerte s megdöbbentő módon állította az olvasószeme elé. — Súlyos vesztesség érte *Polónyi* Mátyás szolnoki elemi iskolai igazgató kártársunkat, a ki édes anyját veszítette el.

— **Schön Bernát** győri tanító, mult héten érte meg életkorának 60. évfordulóját. Ez alkalommal barátai és tisztelői nagy meglepetésben részesítették. Ünnepséget csaptak, felkőszöntötték és igen értékes *aranytollat* nyújtottak neki át e nap örök emlékeül. Gratulálunk a derék tanferfinak, kívánjuk, hogy a jeles tollát még sokáig forgathassa jó egészségben. Mi azonban meglegésünk vele, ha libatollal is nekünk.

— **Magyar diák, muszka diák.** A magyar diák az orfeumban vitézkedik, kurucz kalpagot visel s ezzel vége a nemes hevülésnek; a barbár muszka 3—8 évi száműzetésbe megy, golyó elé kerül a következő programért: 1. A habeas corpus. 2. A sajtó szabadsága. 3. A lelkiismeret szabadsága. 4. Az egyesülés és gyűlekezés szabadsága. 5. Minden köztisztviselőnek közvetlen felelősége. 6. A tanulás szabadsága. 7. A nőknek az egyetemekre való fölvétele. 8. Valamennyi nemzetiségnek egyenlő jogokban való részesítése.

— **Életmentő czilindor.** *Korda* Samu kollogánkat a cselédje orvul megtámadta s egy mángorló-fával főbe vágta. A czilindere felfogta az ütést. mérsékelt az erejét és megmentette gazdájának az életét.

Szerkesztői üzenetek.

Briséis. Ezuttal nem tudtunk az érdekes válasznak helyet szorítani.

S. A. mint láthatja, kívánsága szerint cselekedtünk.

D. Nagy sajnálatunkra kénytelenek voltunk félretenni, mert nem tudtuk összhangzásba hozni e számunk első cikkével.

X. Achilles urnak megmondhatja, hogy az asszony is megszólalt. **Briséis** nek levele immár nálunk van.

W. S. Bp. Igen köszönjük. Közé ebb közreadjuk. Kérjük és várjuk a 2-ik előadás tárgyáról írottakat is.

Tartalom.

A nagy szabad egyesület. — Egy pár szó a jövő iskolai évre. — A székesfővárosi tanítók nyugdíjügye. — „Magyar Tanítók Otthona“. — A Budapesti Tanítótestület igazgató-tanácsának első gyűlése. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.